

L'esperit i la lletra

Si bé les lleis són iguals per a tothom en la lletra—puix que la lletra no fa distincions entre delinqüents de primera, de segona, etcètera, etc.—els codis no ho són pas en les aplicacions pràctiques. La llei positiva, la qual tot volent-se basar en la llei moral quasi no hi té res a veure, és a tot arreu, en més o en menys, un hàbil sistema de trampes i nusos escorredissos que serveix per a engarjolar a les persones de bona o mala fe o bé un trellat o purgador—el que forma l'entrecruament de les normes jurídiques—per a escabullir-se totes les persones de mala o bona fe. No és naturalment, l'interessat qui llança el llag de la llei; qui prepara la trampa jurídica o qui obre les esletxes de trellat. Qui fa tot això és un senyor que unes vegades amb turpitud pertinax, d'altres amb tècnica insuperable, fa subtils distincions entre la lletra de la llei i l'esperit de la llei; després entre l'esperit de la lletra i la lletra de l'esperit; després barreja o contraposa—segons convingui—aquesta disposició legal amb l'altra anterior tot distingint, aquí també, la diferència que va de la compatibilitat de les lletres de les dues disposicions a la incompatibilitat de l'esperit de la primera amb la lletra de la segona. Aqueixos senyors que d'una manera directa o indirecta manegen la llei poden ésser els advocats, els tribunals i també els ministres. En casos extraordinaris poden ésser artesans de distincions entre lletres i esperits, unes institucions de vida efímera que fan aparició esporàdicament en el curs de la història i que hom anomena Comissions de Responsabilitats.

Tot això accentua un tipus de classe social: el que ve determinat per l'aplicació de la lletra, de l'esperit, l'esperit de la lletra—i combinacions fins a l'infinit—de les lleis. Hi haurà delinqüents que convidrà engarjolar-los immediatament i aleshores hom aplicarà la lletra estricta de la llei sense atenuants interpretatives. És el cas dels delinqüents de tercera classe. Si el delinqüent és banquer, industrial o aristòcrata, per exemple, el seu advocat farà valer, davant dels tribunals, totes les distincions pos-

sibles entre l'esperit i la lletra de la llei i el tribunal concedirà, almenys, una llibertat provisional amb fiança. És un cas freqüent.

Hi ha, demés, els casos pròcers, que són els que hom veu més de tard en tard i la seva freqüència varia segons el país. A Espanya, per exemple, quasi bé no són pròcers i es presenten amb la sovintesa aproximada dels casos corrents.

Tothom té una instintiva por a les lleis, el mateix si li són favorables com si no. Quan hom reclama un dret innegable i es fa valer l'ajut de l'advocat del tribunal i de la llei és perquè ha vist que no tenia més remei i accepta el procediment com un mal necessari. Tothom sap que un plet guanyat és sempre un plet perdut. Hi ha, doncs, sembla, en el subconscient de la multitud, una mena de visió prèvia d'aquelles possibles interpretacions de l'esperit i de la lletra, etc., etc. de la llei. A la llei, doncs, resulta que li tenen por, tant els culpables com els que tenen raó. Els culpables, entre altres maneres d'escapar a la llei, compten amb aquestes dues: a) escollir un mestre en lleis i tènic hàbil en distincions i b) restar tranquils quan els que tenen raó contra ells, no volen pledejar, per por a la llei. Fem notar de pas, aquesta cosa curiosa que suposa el fet de l'home que tot tenint raó, tem a la llei, la qual, segons la lletra, hauria d'ésser l'instrument per a posar de relleu aquella raó. Li fa por l'esperit de la llei tal com el presenta destil·lat, el serpentí d'un despatx d'advocat.

Els casos pròcers es presenten per les mateixes causes i algunes més. La principal és la intervenció intempestiva de la juricitat. Juricitat és una de tantes paraules que a propòsit o no, hom maneja com el pescador manipula la canya per si hi piquen. Un exemple són les responsabilitats polítiques del 1921 ençà. Hom veu una revolució—millor diríem: hom s'imagina una revolució—i quan els revolucionaris han donat mitja dotzeneta, mal comptada, de passos en ferm, ve la Congregació de Nostra Dona de la Juricitat i rebenta la revolució. Comencen immediatament les distincions entre les situacions revolucionàries i les post-revolucionà-

ecos

UN POLITIC

El dia 4 de Març de 1864, a La Rambla, poblet de la província de Còrdova, neix una criatura. El seu pare és un humil veterinari militar. La seva mare és una bona dona, d'una fecunditat avui desconeguda; havia posat al món ja cinc barons: Artur, Alfred, Albert, Armand i ara l'últim que, per una preocupació alfabètica, es diria Alexandre. Després d'aquest, augmentant progressivament l'anguniada situació de la família, aniran venint al món fins a cinc germans més: Adriana, Armand, Aureli, Amèlia i Amador.

Què va fer el petit Alexandre en aquella tèrbola Espanya de les guerres carlistes i de les revolucions? Avui, després de mig segle, ens ho conta el propi interessat. El seu pare, per la seva vida militar, mudava continuament de residència; molts cops creuaren la vasta extensió de la península; es torraven a Sevilla i es gelaven a Samora. A tot arreu la misèria els seguia implacablement, com un fantasma. El pare i la mare tenien de fer mil callades heroicitats per posar uns aliments damunt de la taula i per abrigar els cossos de tantes criatures. Tots els accents del drama de la classe mitja els va viure el nen Alexandre, íntegrament. D'amagat, el seu pare i ell es feien el calçat, un pobre calçat que els endoloria els peus. Feia d'escolà. Aprenia llatí rígidament d'un oncle sacerdot; si no se sabia les lliçons el posaven castigat a pa i aigua.

Anava creixent el petit Alexandre i sempre la vida era davant seu

ries, amb relació amb les condicions dels estats pre-revolucionaris; entre el sentit antijurídic d'una possible Convenció i el sentit de serena juricitat de l'imperi estricte de la llei que té d'ésser igual per tots, etcètera, etc. Però esdevé una cosa curiosa: que les distincions teòriques obtingudes per l'habilitat dels temperaments advocateses es tradueix en distincions de tracte pràctic dins d'un mateix esperit de juricitat. Puix que és en nom de la mateixa juricitat que s'envia, d'una banda, al lladre famolenc d'un pa, a la presó cellular i d'altra al magnífic Alcàzar de Segòvia, al que donà ocasió de morir—involun-

com un enemic: fets horrorosos, calors insuportables, gana. I la seva ànima d'adolescent només era modelada per la brutalitat tirànica del fets. Tirava pedres, es barrallava i, als examens, un fracàs definitiu; ni un aprovat.

Ell mateix ens conta ara, amb secreta alegria tots aquells pesars. És clar, pensem nosaltres, aquella ment tendre no era capaç de fer l'abstracció d'una resposta a un catedràtic de Psicologia i Lògica. Ell hauria respost molt bé a totes les coses de la vida, de totes les coses dels carrers i dels camps, dels fets i no de les idees.

Però aquell Alexandre que creixia tenia una cosa que no hem enumerat: tenia una gran intel·ligència. I ara, per acabar, només cal fer una senzilla síntesi: un home intel·ligent ple de vida i buit de coneixement, vivint en un món de fets i no en un món de veritats, castigat per una existència aspra que per la seva acceleració no li donava temps de pensar, què podia ésser? Només podia ésser una sola cosa: un gran polític.

He acabat de llegir un volum de memòries de don Alexandre Lerroux. Tenen un gran interès anecdòtic. Tenen, demés, una viva ensenyança. Tots aquells dolors de joventut han estat cops de burí que han tallat la figura de l'home públic, tot ell d'una pega, desprovist d'idees, vivint només de la dinàmica dels fets, captat des de la infància per la seva àvida pupila.

L'antítesis de l'intel·lectual: el perfecte polític!

GESTUS

tàriament — però gloriosament a dotze mil soldats a Annual.

Però la juricitat no és sempre la mateixa. Depèn de les mans que l'utilitzen. Tot és u la juricitat esgrimida pel senyor Ossório i Gallardo o per un advocat de mil·lèsima categoria! El primer dona per resultat amb la seva intervenció, els cassos pròcers, en els quals els més grans delinqüents s'escorren de tota sanció, mentre que el segon amb prou feines pot "salvar" a un senyor que amb tota la raó, però sense diners per a un bon advocat, ha tingut la mala idea de reclamar uns drets violats per un ciutadà de primera.

EDEIPE